

УДК 378+373.3.091.12-051:005.336.2

Розвиток оцінювально-аналітичної компетентності вчителя початкових класів у процесі фахової підготовки

DEVELOPMENT OF ASSESSMENT AND ANALYTICAL COMPETENCE OF PRIMARY CLASS TEACHERS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

МИХАЙЛЕНКО Світлана – заступник директора з навчальної роботи, викладач математичних дисциплін, Дніпровський фаховий педагогічний коледж комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, просп. Олександра Поля, 83, м. Дніпро, 49054, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5927-9868>

MYKHAYLENKO Svitlana – deputy director for educational work, teacher of mathematical disciplines, Dniprovsky Professional Pedagogical College of Communal Institution of Higher Education «Dnipro Academy of Continuing Education» of Dnipropetrovsk Regional Council, 83, Oleksandra Polya Avenue, Dnipro, 49054, Ukraine

Анотація. У статті розкрито роль оцінювально-аналітичної компетентності у фаховій підготовці вчителя початкових класів. Вказано напрями попередніх досліджень щодо формування професійної компетентності педагога, зокрема розвитку оцінювально-аналітичної компетентності. Відзначено, що питанням розвитку оцінювально-аналітичної компетентності вчителя початкових класів у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти приділено недостатньо уваги, тому тема потребує вивчення. Наведено приклади визначень оцінювально-аналітичної компетентності педагога, відзначено відсутність єдиного підходу до трактування означеного поняття. Сформульовано власне визначення оцінювально-аналітичної компетентності вчителя початкових класів. Здійснено аналіз професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», проведено аналіз трудових функцій та професійних компетентностей вчителя на предмет поєднання з оцінювально-аналітичною компетентністю, на основі чого визначено місце оцінювально-аналітичної компетентності у професійній підготовці педагога. Здійснено аналіз стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти щодо реалізації питань розвитку оцінювально-аналітичної компетентності майбутніх учителів та освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта десяти педагогічних закладів вищої освіти України, що займають найвищі позиції у консолідованому рейтингу закладів вищої освіти України 2023 року, на предмет відповідності професійному та освітньому стандартам і забезпечення формування оцінювально-аналітичної компетентності випускників. На думку автора, в більшості освітньо-професійних програм недостатньо уваги приділяється розвитку оцінювально-аналітичної компетентності майбутніх вчителів, зокрема аналітичної складової. Перспективою подальших досліджень названо вивчення українського і міжнародного досвіду підготовки вчителів початкових класів та розробка рекомендацій щодо розвитку оцінювально-аналітичної компетентності майбутніх учителів у процесі їх фахової підготовки у закладах вищої освіти.

Ключові слова: компетентнісний підхід в освіті, оцінювально-аналітична компетентність, вчитель початкових класів, фахова підготовка вчителя, професійний стандарт, освітній стандарт, освітньо-професійна програма.

Summary. The article reveals the place of evaluative and analytical competence in the professional training of primary school teachers. The directions of previous research on the formation of the teacher's professional competence, in particular the development of evaluative and analytical competence, are indicated. It is noted that insufficient attention is paid to the development of assessment and analytical competence of primary school teachers in the process of professional training in institutions of higher education, so the topic needs to be studied. Examples of definitions of the evaluative and analytical competence of the teacher are given, the lack of a single approach to the interpretation of the defined concept is noted. The own definition of the assessment and analytical competence of the primary school teacher is formulated. An analysis of the professional standard was carried out for the professions «Teacher of primary classes of a general secondary education institution», «Teacher of a general secondary education institution», «Teacher of primary education (with a diploma of a junior specialist)», a study of the labor functions and professional competences of the teacher was carried out for the purpose of combining them with evaluative - analytical competence, on the basis of which the place of evaluative and analytical competence in the professional training of a teacher is determined. The analysis of the standard of higher education in the specialty 013 Primary education for the first (bachelor) level of higher education was carried out in relation to the implementation of issues of the development of evaluative and analytical competence of future teachers and educational and professional training programs for bachelors in the specialty 013 Primary education of ten pedagogical institutions of higher education of Ukraine, which occupy the highest positions in the consolidated rating of higher education institutions of Ukraine in 2023, on the subject of compliance with professional and educational standards and ensuring the formation of evaluative and analytical competence of graduates. According to the author, in most educational and professional programs, insufficient attention is paid to the development of the evaluation and analytical competence of future teachers, in particular the analytical component. The perspective of further research is the study of the Ukrainian and international experience of primary school teacher training and the development of recommendations for the development of the evaluative and analytical competence of future teachers in the process of their professional training in institutions of higher education.

Key words: competence approach in education, evaluative and analytical competence, primary school teacher, professional teacher training, professional standard, educational standard, educational and professional program.

Вступ. Освіта – основа формування особистості, готової до суспільних змін, важливих для держави, тому неодмінно є запорукою майбутнього України. Освіта є визначальним чинником усіх сторін життєдіяльності суспільства. Вона сприяє підвищенню інтелектуального та духовного потенціалу суспільства, зміцненню авторитету держави на міжнародному рівні.

На сучасному етапі відбуваються докорінні зміни в усіх сферах життя, зокрема в освіті. Глобалізація, зміна технологій, перехід до інформаційного суспільства виводять на перший

план розвиток людини як важливий чинник прогресу. Тому перед державою, суспільством постає завдання необхідності удосконалення системи освіти. При цьому слід звернути особливу увагу на підготовку фахівців у сфері освіти, спроможних реалізувати поставлені суспільством задачі.

Входження України до європейського освітнього простору, надання Україні статусу кандидата в Європейський союз, реформування всіх ланок системи освіти висувають нові вимоги до фахової підготовки майбутнього педагога, зокрема вчителя

початкової школи. Система освіти має бути спрямована не лише на формування самостійного, креативного, ініціативного, професійно мобільного фахівця, а й на набуття ним важливих для професійної діяльності компетентностей, необхідних для виконання відповідних трудових функцій.

У 2020 р. розроблено новий професійний стандарт учителя початкових класів, у якому зокрема вказані загальні компетентності вчителя і трудові функції та професійні компетентності, що входять до них. Виділено 5 трудових функцій учителя, кожна з яких розкривається через 3 професійні компетентності. До професійних компетентностей, які забезпечують виконання трудової функції Г «Управління освітнім процесом», входять прогностична, організаційна та оцінювально-аналітична компетентність. Оцінювально-аналітична компетентність передбачає здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів, аналізувати результати навчання учнів, забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів [14].

Оцінювальна та аналітична компетентності вчителя у значній частині досліджень розглядаються окремо. Проте наперед починають виходити методики оцінювання, в основі яких лежить взаємозв'язок з учнями, аналіз причин відхилення результатів навчання від запланованих та корегування результатів, і які неможливі без розгляду цих компетентностей у поєднанні, як і передбачено професійним стандартом вчителя початкових класів.

Отже, розвиток оцінювально-аналітичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів у процесі їх фахової підготовки постає актуальним питанням сьогодення, яке вимагає дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Питання компетентнісного підходу в освіті розглядаються у працях педагогів: І. Беха, Н. Бібік, І. Драч, В. Лугового, О. Пометун, О. Савченко та ін. Різні аспекти фахової підготовки учителів початкових класів висвітлені у роботах Н. Звереві (формування педагогічної комунікативної компетентності), Н. Шустові (формування здатності до професійного саморозвитку), І. Новик (підготовка майбутніх учителів початкових класів до діагностичного супроводу розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів) та ін. Окремі дослідники звертають увагу на окремі аспекти розвитку оцінювально-аналітичної компетентності вчителів: С. Покрова (оцінювально-аналітична компетентність у структурі професійної діяльності вчителя початкових класів; розвиток оцінювальної компетентності у системі післядипломної педагогічної освіти), Т. Смагіна (деонтологічний складник оцінювально-аналітичної компетентності педагога, О. Лютко та В. Зиль (розвиток оцінювально-аналітичної компетентності педагога як умова дотримання професійного стандарту), О. Шуневич (умови розвитку оцінювальної компетентності педагогів у закладах післядипломної педагогічної освіти) та ін. Питання розвитку оцінювально-аналітичної компетентності майбутніх вчителів початкових класів у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти системно не вивчалось, тому будемо розглядати його як предмет окремого дослідження. Єдиного підходу до трактування оцінювально-аналітичної компетентності вчителя початкових класів немає, тому зазначене поняття вимагає уточнення.

Мета статті – сформулювати визначення оцінювально-аналітичної компетентності вчителя, здійснити аналіз проблем розвитку оцінювально-аналітичної компетентності вчителів початкових класів у процесі фахової підготовки у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проблеми розвитку оцінювально-аналітичної компетентності вчителя початкових класів передбачає аналіз самого поняття.

До 2020 р. оцінювально-аналітична компетентність не входила до переліку фахових компетентностей педагога. Оцінювальна компетентність виступала окремим складником професійної компетентності вчителя. Аналітична компетентність окремо не виділялась, проте розглядалася у поєднанні з іншими, як інформаційно-аналітична, проєктно-аналітична тощо.

Дослідники в окремих працях, публікаціях порушували проблеми формування оцінювальної компетентності вчителя та висловлювали власне тлумачення зазначеного поняття.

Так, у роботі С. Покрови оцінювальну компетентність вчителя початкових класів визначено як складну інтегративну якість особистості, яка об'єднує систему знань, вмінь вчителя початкових класів, його ціннісні орієнтації, мотиви, способи діяльності у сфері оцінювання навчальних досягнень молодших школярів [12, с. 7]. В окремій статті С. Покрова дещо інакше трактує поняття оцінювальної компетентності вчителя початкових класів і розглядає його як складну інтегративну якість особистості, що виявляється в систематичному, своєчасному, об'єктивному, дієвому, методично виваженому вимірюванні рівня результатів навчання учнів за визначеними предметними компетентностями згідно з конкретними цілями та урахуванням індивідуальних особливостей розвитку учня із здійсненням стимулювальної, формувальної, розвивальної, діагностувальної, виховної функцій оцінювання [10, с. 56]. У зазначених тлумаченнях увага приділяється безпосередньо процесу оцінювання результатів навчання учнів початкових класів.

О. Шуневич пропонує наступну дефініцію: оцінювальна (оцінна) компетентність педагога – інтегральна професійна якість особистості вчителя, що характеризується здатністю здійснювати справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне визначення рівня навчальних досягнень учнів відповідно до конкретних цілей і критеріїв, готовністю аналізувати наслідки свого педагогічного впливу й коригувати власну методику викладання для забезпечення поступу учня [19, с. 69]. Хоча дослідником визначається оцінювальна компетентність, проте в запропонованій дефініції присутні також елементи аналітичної діяльності педагога.

Низка авторів розглядають у поєднанні оцінювальну й аналітичну компетентності.

На думку С. Покрови, оцінювально-аналітична компетентність – це інтегральна якість особистості, яка характеризує зусилля й здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особисті якості тощо) для успішної соціалізації та адаптації в професійній сфері; її сформованість можна визначити, якщо вчитель здатний до ефективного пошуку інформації, вміє оцінювати й класифікувати дані, перетворює отриману інформацію в знання, ефективно застосовує для комплексного аналізу педагогічних, соціально-педагогічних та культурних процесів, освітнього середовища, вибудовує на основі отриманих даних самостійну систему оцінок [11, с. 114]. У зазначеному підході більше уваги приділено аналітичній складовій оцінювально-аналітичної компетентності вчителя.

За визначенням дослідників О. Шквир, І. Гайдамашко, Г. Дудчак, Н. Казакової, Н. Сівак, під оцінювально-аналітичною компетентністю майбутнього вчителя початкових класів розуміють єдність теоретичної та практичної готовності майбутнього фахівця до оцінювання навчальних досягнень учнів. Це складне індивідуально-психологічне утворення на основі інтеграції педагогічного досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, особистісних та професійних якостей, які обумовлюють готовність до використання сучасних

видів та форм оцінювання, методів і прийомів здійснення аналізу навчальної діяльності учнів початкових класів; забезпечення самооцінювання і взаємооцінювання результатів їхнього навчання [18, с. 60]. Визначення, запропоноване авторами, враховує лише оцінювальну складову оцінювально-аналітичної компетентності, але подальше роз'яснення містить і оцінювальний, і аналітичний складники.

Отже, проведений теоретичний аналіз визначень оцінювально-аналітичної компетентності вчителя показав, що єдиного підходу немає. На нашу думку, в окремих визначеннях наявна деяка незбалансованість: більше уваги приділяється одному із складників (оцінюванню чи аналізу) і недостатньо – іншому. Тому поняття оцінювально-аналітичної компетентності потребує уточнення.

У професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженому в 2020 р., до трудової функції Г «Управління освітнім процесом» включено оцінювально-аналітичну компетентність, що передбачає здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів, аналізувати результати навчання учнів, забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів [14]. Таким чином, у професійному стандарті вчителя чітко виділена оцінювально-аналітична компетентність, яка передбачає і здатність оцінювати, і здатність аналізувати, тому ці складові розглядаються в комплексі. Запропоновані в професійному стандарті вчителя здатності мають стати ключовими при формулюванні відповідного визначення.

З огляду на проаналізовані документи, сформулюємо визначення оцінювально-аналітичної компетентності. Будемо розглядати оцінювально-аналітичну компетентність вчителя як здатність здійснювати об'єктивне визнання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти відповідно до конкретних цілей і критеріїв, аналізувати результати навчання учнів та наслідки власної педагогічної діяльності, забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання здобувачів освіти, аналізувати можливості вирішення поставлених професійних завдань з допомогою різних технологій та методик. Уміння добирати, обробляти та аналізувати інформацію, визначати критерії оцінювання, створювати умови для самооцінювання та взаємооцінювання учасників освітнього процесу забезпечують професійне удосконалення педагогічної діяльності. Оцінювально-аналітична компетентність учителя має відрізнятися послідовністю, системністю, об'єктивністю, постійним зворотнім зв'язком.

Оцінювально-аналітична компетентність у професійному стандарті вчителя представлена в трудовій функції Г, але аналіз та оцінка необхідні і для інших трудових функцій. Розглянувши наявність складників оцінювально-аналітичної компетентності в переліку трудових функцій учителя, дійшли висновку, що оцінювально-аналітична компетентність задекларована в трудовій функції Г, проте її складові наявні в більшості трудових функцій. Викладене вище підтверджує значення оцінювально-аналітичної компетентності у фаховій підготовці вчителя початкових класів та тісний взаємозв'язок з іншими фаховими компетентностями педагога.

Зміни у змісті освітніх компонентів освітніх програм, застосування нових технологій навчання, зміни в підходах до організації освітнього процесу, зокрема запровадження елементів дистанційного навчання, передбачають неперервне самовдосконалення педагога. В основі педагогічної діяльності лежить уміння розв'язувати різні педагогічні ситуації, приймати обґрунтовані стандартні чи нестандартні рішення.

Виконання таких завдань пов'язане з умінням учителя проаналізувати й оцінити ситуацію, що склалася, визначити шляхи її вирішення та обрати найоптимальніші.

Зазначимо, що оцінювально-аналітичну компетентність учителя слід розглядати не як самостійний елемент, а як частину загального механізму забезпечення освітнього процесу. При цьому важливим є зв'язок теорії і практики навчання (уміння застосувати теоретичні знання на практиці і добути знання з неї), який можна досягти, лише маючи сформовану оцінювально-аналітичну компетентність, адже вона дає можливість організувати педагогічну діяльність, спираючись на здібності до аналізу й оцінки літератури, конкретних життєвих ситуацій, проблемних питань освіти та виховання молодших школярів.

Оскільки оцінювально-аналітична компетентність відіграє важливу роль у роботі вчителя початкових класів, її розвитку необхідно приділити увагу в процесі фахової підготовки майбутніх вчителів, зокрема у закладах вищої освіти. Було здійснено аналіз стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітніх (освітньо-професійних) програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта педагогічних закладів вищої освіти України на предмет відповідності професійному стандарту та забезпечення формування оцінювально-аналітичної компетентності бакалаврів початкової освіти.

Аналіз стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 № 357 [7], показав, що у ньому чітко виділяється завдання формування оцінювальної компетентності здобувачів вищої освіти. Так, у переліку компетентностей випускника однією із загальних компетентностей є «ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт», із спеціальних (фахових) – «СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу». Аналітична складова у зазначеному переліку чітко не означена. Серед загальних компетентностей наявні «ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми» та «ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел», серед спеціальних (фахових) – «СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій» та «СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти». Зазначені компетентності дотичні до аналітичної, проте не повною мірою відповідають вимогам оцінювально-аналітичної компетентності, заявленій у професійному стандарті вчителя. Серед програмних результатів навчання також чітко виділяється оцінювальна складова оцінювально-аналітичної компетентності: «ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формування, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами». Але аналітична складова чітко не виділена. Вказані наступні результати навчання: «ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі» та

«ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності», проте ці результати більше стосуються інших компетентностей вчителя, зазначених у професійному стандарті, зокрема інформаційно-цифрової.

Таким чином, проведений аналіз стандартів – професійного стандарту вчителя початкових класів та стандарту вищої освіти підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта показує, що оцінювально-аналітична компетентність важлива для фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів, в освітньому стандарті підготовки бакалаврів чітко виділена оцінювальна складова, проте недостатньо уваги приділено аналітичній складовій.

З метою виявлення місця оцінювально-аналітичної компетентності у фаховій підготовці майбутніх учителів початкових класів проведено аналіз освітніх програм окремих закладів вищої освіти України, які здійснюють підготовку здобувачів освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта на першому (бакалаврському) рівні. Було розглянуто 10 педагогічних закладів вищої освіти, що посіли найвищі місця в консолідованому рейтингу закладів вищої освіти України 2023 року [7]: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка [8]; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова [15]; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка [2]; Криворізький державний педагогічний університет [3]; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського [1]; Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди [17]; Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського [9]; Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького [5]; Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка [17]; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка [13]. Основна увага в освітніх (освітньо-професійних) програмах підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта приділялась визначенню відповідності означених програм відповідному освітньому стандарту, забезпечення унікальності програм в частині запропонованих компетентностей випускників та програмних результатів навчання. Виявлено наступне. Із розглянутих програм 2 (20 %) містять компетентності випускника та програмні результати навчання, перефразовані зі стандартних зі збереженням суті, 7 (70 %) дублюють стандарт і 1 (10 %) не враховує оновлений освітній стандарт. У 5 (50 %)

освітньо-професійних програмах наявні доповнення лише в частині програмних компетентностей та результатів навчання, які стосуються спеціалізації освітньої програми, і 4 (40 %) розглянутих програм доповнені унікальними окремими компетентностями та результатами навчання, що пов'язані з розвитком оцінювально-аналітичної компетентності.

Враховуючи визначеність оцінювально-аналітичної компетентності в професійному стандарті вчителя початкових класів, вважаємо за необхідне при формулюванні програмних компетентностей та результатів навчання в освітньо-професійних програмах підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта більше уваги звертати на розвиток оцінювально-аналітичної компетентності, зокрема її аналітичної складової.

Висновки. Оцінювально-аналітична компетентність – важлива складова професійної компетентності вчителя початкової школи. Розвиток оцінювально-аналітичної компетентності педагога є складним і багатовекторним завданням фахової підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Проведений теоретичний аналіз показав, що на сьогодні немає однозначного визначення поняття оцінювально-аналітичної компетентності, оцінювальна і аналітична складові часто розглядаються окремо, причому аналізу приділяється недостатньо уваги.

Аналіз стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» підтвердив важливість оцінювально-аналітичної компетентності у професійній підготовці вчителя початкових класів. Проте в освітньо-професійних програмах підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта, на нашу думку, розвитку оцінювально-аналітичної компетентності, зокрема її аналітичної складової, приділяється недостатньо уваги.

Перспектива подальших досліджень полягає в розширенні бази закладів вищої освіти України для аналізу освітніх програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта на предмет забезпечення формування оцінювально-аналітичної компетентності, вивчення європейського досвіду фахової підготовки учителів початкових класів та розробці рекомендацій щодо розвитку оцінювально-аналітичної компетентності учителів початкових класів у процесі їх фахової підготовки у закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Освітньо-професійні програми. URL: <https://vspu.edu.ua/index.php?p=education9> (дата звернення: 16.10.2023).
2. Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. Факультет початкової освіти та мистецтва. 2023 рік. URL: <https://dspu.edu.ua/infopackstud/fakultet-pochatkovoyi-osvity-ta-mystectva-2023-rik/> (дата звернення: 29.11.2023).
3. Криворізький державний педагогічний університет. Освітні програми. URL: <https://kdpu.edu.ua/navchannia/spetsialnosti-ta-osvitni-prohramy/osvitni-prohramy.html> (дата звернення: 16.10.2023).
4. Лютко О., Зиль В. Розвиток оцінювально-аналітичної компетентності педагога як умова дотримання професійного стандарту. *Нова педагогічна думка*. 2022. Т. 110. № 2. С. 8–13. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/439> (дата звернення: 10.10.2023).
5. Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. Акредитация. URL: <https://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovyi-institut-sotsialno-pedagogichnoyi-ta-mystetskoyi-osvity/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/osvitnij-protses-kafedri-pochatkovoyi-osvity/> (дата звернення: 16.10.2023).
6. Найкращі педагогічні заклади освіти України. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/42227/> (дата звернення: 15.10.2023).
7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 № 357 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 10.10.2023).
8. Офіційний сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта». URL: https://tntpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fpp/013_2023.pdf (дата звернення: 15.10.2023).
9. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Освітні програми. Факультет початкового навчання. URL: <https://pdpu.edu.ua/sferi-diyalnosti/osvitnia/osvitni-prohramy> (дата звернення: 15.10.2023).
10. Покрова С. Критерії, рівні та показники сформованості оцінювальної компетентності учителів початкових класів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 75. Т. 2. С. 55–58. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_2/12.pdf (дата звернення: 10.10.2023).

11. Pokrova S. Otsiniuvально-аналітична компетентність у структурі професійної діяльності вчителя початкових класів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2022. Вип. 90. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. С. 113–118. URL: <https://enpui.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39284/Pokrova.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 10.10.2023).
12. Pokrova S. Rozvytok otsiniuvальної компетентності вчителів початкових класів у системі післядипломної педагогічної освіти: автореф. дис. ... к. п. н. Запоріжжя, 2021. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/aref/09_2021/Pokrova_avoref.pdf (дата звернення: 10.10.2023).
13. Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Освітні програми. URL: <https://drive.google.com/file/d/1cUZW3r18VUH-s6K-VNk0IIBjLdaZ0ATA/view> (дата звернення: 15.10.2023).
14. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2022 № 2736). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
15. Український державний університет. Педагогічний факультет. URL: https://pf.edu.ua/images/Programy/2021_OP_Pochatkova_oshvita_Bakalavr.pdf (дата звернення: 15.10.2023).
16. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Освітні програми. URL: <http://smc.hnpu.edu.ua/node/41> (дата звернення: 15.10.2023).
17. Центральноросійський державний університет імені Володимира Винниченка. Освітні програми. URL: https://cusu.edu.ua/images/download-files/OP_quality-education/bakalavr/2023/%D0%9E%D0%9F%D0%9F_%D0%9F%D0%BE%D1%87_%D0%BE%D1%81%D0%B2_%D1%82%D0%B0_%D0%9E%D1%80%D0%B3-%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%85_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8.pdf (дата звернення: 15.10.2023).
18. Шквир О., Гайдмашко І., Дудчак Г., Казакова Н., Сивак Н. Формування оцінювально-аналітичної компетентності майбутніх учителів початкових класів. *Молодь і ринок*. 2023. № 1 (209). С. 58–63. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/273206/270050> (дата звернення: 10.10.2023).
19. Шуневич О. Умови розвитку оцінювальної компетентності педагогів у закладах післядипломної педагогічної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70. Т. 4. С. 67–73. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_4/14.pdf (дата звернення: 10.10.2023).

References

1. Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Osvitno-profesiini prohramy [Educational and professional programs]. URL: <https://vspu.edu.ua/index.php?p=education9> (accessed:16.10.23) [in Ukrainian].
2. Drohobyt'skyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Ivana Franka. Fakultet pochatkovoi osvity ta mystetstva [Faculty of Primary Education and Arts]. 2023 rik. URL: <https://dspu.edu.ua/infopackstud/fakultet-pochatkovoyi-osvity-ta-mystetstva-2023-rik/> (accessed:29.11.23) [in Ukrainian].
3. Kryvorizkyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet. Osvitni prohramy [Educational programs]. URL: <https://kdpu.edu.ua/navchannia/spetsialnosti-ta-osvitni-prohramy/osvitni-prohramy.html> (accessed:16.10.23) [in Ukrainian].
4. Liutko O., Zyl V. (2022). Rozvytok otsiniuvально-analitychnoi kompetentnosti pedahoha yak umova dotrymannya profesiinoho standartu [The development of the evaluative and analytical competence of the teacher as a condition for compliance with the professional standard]. *Nova pedahohichna dumka – New pedagogical thought*, 110, 2, 8–13. URL: <http://npd.roipoo.org.ua/index.php/NPD/article/view/439> (accessed:10.10.23) [in Ukrainian].
5. Melitopolskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Bohdana Khmelnytskoho. Akredyatsiia [Accreditation]. URL: <https://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovyj-institut-sotsialno-pedagogichnyi-ta-mystetskoj-osvity/1kafedra-pochatkovoyi-osvity/osvitnij-protseks-kafedri-pochatkovoyi-osviti/> (accessed:16.10.23) [in Ukrainian].
6. Naikrashchi pedahohichni zaklady osvity Ukrainy [The best educational institutions of Ukraine]. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/4222/> (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].
7. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 23.03.2021 № 357 «Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 013 Pochatkova osvita dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [«On the approval of the standard of higher education in specialty 013 Elementary education for the first (bachelor's) level of higher education»]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (accessed:10.10.23) [in Ukrainian].
8. Ofitsiinyi sait Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Osvitno-profesiina prohrama «Pochatkova osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 013 «Pochatkova osvita» [Educational and professional program «Elementary Education» of the first (bachelor's) level of higher education in specialty 013 «Elementary Education»]. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredyatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fpp/013_2023.pdf (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].
9. Pivdenoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho. Osvitni prohramy [Educational programs]. Fakultet pochatkovoho navchannia. URL: <https://pdpu.edu.ua/sferi-diyalnosti/osvitnia/osvitni-prohramy> (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].
10. Pokrova S. (2021). Kryterii, rivni ta pokaznyky sformovanosti otsiniuvальноi kompetentnosti vchyteliv pochatkovykh klasiv [Criteria, levels and indicators of formation of assessment competence of primary school teachers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 75, 2, 55–58. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/75/part_2/12.pdf (accessed:10.10.23) [in Ukrainian].
11. Pokrova S. (2022). Otsiniuvально-analitychna kompetentnist u strukturі profesiinoi diialnosti vchytelia pochatkovykh klasiv [Evaluative and analytical competence in the structure of professional activity of primary school teachers]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific journal of the M. P. Drahomanov NPU*. Issue 90. Seria 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektivy, 113–118 URL: <https://enpui.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39284/Pokrova.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (accessed:10.10.23) [in Ukrainian].
12. Pokrova S. (2021). *Rozvytok otsiniuvальноi kompetentnosti vchyteliv pochatkovykh klasiv u systemi pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity* [Development of assessment competence of primary school teachers in the system of postgraduate pedagogical education]: avtoreferat dys. ... k. p. n. Zaporizhzhia. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/aref/09_2021/Pokrova_avoref.pdf (accessed:10.10.23) [in Ukrainian].
13. Poltavskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni V. H. Korolenka. Osvitni prohramy [Educational programs]. URL: <https://drive.google.com/file/d/1cUZW3r18VUH-s6K-VNk0IIBjLdaZ0ATA/view> (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].
14. Profesiinyi standart za profesiiami «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoi osvity (z diplomom mladshoho spetsialista)» [Professional standard for the professions «Teacher of primary classes of an institution of general secondary education», «Teacher of an institution of general secondary education», «Teacher of primary education» (with a diploma of junior specialist)]. *Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy vid 23.12.2022 № 2736*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (accessed:10.10.23) [in Ukrainian].
15. Ukrainskyi derzhavnyi universytet. Pedahohichnyi fakultet [Faculty of Pedagogy]. URL: https://pf.edu.ua/images/Programy/2021_OP_Pochatkova_oshvita_Bakalavr.pdf (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].
16. Kharkivskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni H. S. Skovorody. Osvitni prohramy [Educational programs]. URL: <http://smc.hnpu.edu.ua/node/41> (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].
17. Tsentralnoukrainskyi derzhavnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka. Osvitni prohramy [Educational programs]. URL: https://cusu.edu.ua/images/download-files/OP_quality-education/bakalavr/2023/%D0%9E%D0%9F%D0%9F_%D0%9F%D0%BE%D1%87_%D0%BE%D1%81%D0%B2_%D1%82%D0%B0_%D0%9E%D1%80%D0%B3-%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%85_%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8.pdf (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].
18. Shkvyr O., Haidamashko I., Dudchak H., Kazakova N., Sivak N. (2023). Formuvannia otsiniuvально-analitychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Formation of evaluative and analytical competence of future primary school teachers]. *Molod i rynek – Youth and the market*, 1 (209), 58–63. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/273206/270050> (accessed:10.10.23) [in Ukrainian].
19. Shunevych O. (2020). Uмови розвитку otsiniuvальноi kompetentnosti pedahohiv u zakladakh pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity [Conditions for the development of evaluative competence of teachers in institutions of postgraduate pedagogical education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 70, 4, 67–73. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_4/14.pdf (accessed:15.10.23) [in Ukrainian].